

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Mivḥar ha-peninim

Ibn-Gabirol, Shelomoh Ben-Yehudah

הדוהי-ןב המלש, לוריבג ןבא

Be-Ṭshernoṽits, 615 = 1854

הקיתשה רעש

[urn:nbn:de:kobv:517-vlib-12379](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:kobv:517-vlib-12379)

שער הצניעות

הענוה עם שמירת התורה וההנהגה הטובה והצדק
 וסבל המחיה וסבל הפגעים וסבל העלוב : ואמר
 לחכם מהו הצניעות : אמר שלא תעשה בסתר מה
 שתתבייש ממנו בגלוי : ואמר התרחק מן העבירות כי
 אין צניעות לאדם אם לא יהיה בגדיו לבנים ומצניעות
 האדם תיקון ממונו : ואמר אין תודה אלא בצניעות
 והצניעות עזיבת התענוגים ואמר אינו יכול לסבול מדת
 הצניעות אלא מי שרוחו נדיבה : ואמר תחלת הצניעות
 הקבלת פני האוהב : ואמר השניה להראות אהבתו
 השלישית לעשות הפציו הרביעית להשתתף עמו
 בצרתו :

שער השתיקה

אמר החכם כשאני מדבר
 אזהרתי וכשאני מדבר
 לא אזהרתי : ואמר כשאני מדבר דבר הוא מושל בי
 וכשאני מדבר אני מושל בו : ואמר אני על השבת
 מה שלא אמרתי יותר יכול מעל השבת מה שאמרתי :
 ואמר מה לי לדבר דבר שאם יסופר עלי יזיקני ואם לא
 יסופר לא יועילני : ואמר יש דבר שמסיר טובה רבה :
 ואמר עצלות השתיקה טוב מעצלות הדבור : ואמר מות
 במרה

פירוש

המחיה ויסתפק כמה שיש לו ממנה : העלוב : הכנסה מהמבייש :
 בגדיו לבנים : כלומר רחוקים מלואת העבירות : נדיבה : ואסוג
 לבני אדם :

שער השתיקה הוא מושל בי : שלא אוכל לחזור בו : אני על
 השבת : כלומר בקל אני יכול להשיב הדבר
 ולשנותו לטוב : מה שלא אמרתי : אבל לא מה שכבר אמרתי : לדבר
 דבר : מבני אדם : או לגלות סודי : הדבר : שהאדם מדבר ועל ידו
 מזה ממנו טובה רבה : מעצלות הדבור : אף שהוא מעט : מות במרה
 השתיקה

שער השתיקה כב

במדורה השתיקה ואל במדורה הדבור : ואמר טוב
 שבעבודה השתיקה והיחול : ואמר תתחרט פעם אחת
 על השתיקה ותתחרט ב' פעמים על הדבור : ואמר
 השתיקה של אדם טובה מן הדבור בלא עתו : ואמר
 ברוב השתיקה יהיה המורא : ואמר נצור לשונך כאשר
 ממונך : ואמר כשתחסר המוסר הדבק בשתיקה : ואמר
 חתף האדם תחת לשונו : ואמר מות האדם בין לחייו :
 ואמר עדיפת הדבור על השכל פתוי : ועדיפת השכל על
 הדבור גנות : והטוב שיפה זה את זה : ואמר מי שיהיו
 דבריו יותר מישכלו יהיו דבריו עליו : ומי ישכלו יותר
 מדבריו יהיו דבריו לו : ואמר שאדם א' מארץ ערב נכנס
 במקום ישיבה והאריך לשתוק : אמרו לו בדין קראוך
 מגדיבי ערב : אמר להם אחי חלק האדם מאזנו לנפשו :
 וחלק האדם מלשונו לזולתו : ואמר שאדם א' האריך
 לשתוק : וכשהיה מדבר מדבר ברגילו : יום א' אמרו

פרוש לו

השתיקה : מוטב לאדם שימות ע"י מדות הכא משתיקה ולא על ידי מדות
 הדבור : שבעבודה : בעבודת הנבואה : והיחול : לחסדו : ברוב
 השתיקה : שלא יתערב עם הבני אדם ברוב הדבור : ואף נגד בני ביתו
 ירבה המורא : כשתחסר המוסר : שלא תוכל ללמדו כרונך : חתף :
 כמו (איוב ט) הן יחתוף ומי ישיבנו והוא לשון מהירות ופתאומית : כלומר
 לדבר פתאום הוא מוכן תחת לשונו של אדם : אבל הפרעה סמוך לו :
 בין לחייו : כינוי ללשון המדבר המונחת בין לחייו של אדם : עדיפת
 הדבר על השכל : שמדבר יותר משכלו : פתוי : מלשון פתי : ועדיפת
 השכל על הדבור : כלומר שהוא חכם אבל אינו מדבר לפי חכמתו שאין
 חכמתו ניכרת בדבורו הוא גנות : דבריו עליו : מושלים עליו : יותר
 מדבריו : שמדבר מעט : ישיבה : ישיבת חכמים : בדין : לשון בחמיה :
 חלק האדם מאזנו : מה שזומע מהחכמים הוא תועלת נפשו וזה הוא
 צמח שזומע ושותק : אבל החלק שיש לאדם מלשונו כשמדבר אינו לעצמו
 כי אם לזולתו ואני באתי לתועלת עצמי : ברגילו : בדבריו הרגילים בין

והצדק
 ואמר
 תר מה
 ירות כי
 מצניעות
 מצניעות
 ל מדה
 צניעות
 בתו
 עמו
 מדבר
 מדבר
 של בי
 השבת
 מדתי :
 אם לא
 רבה :
 מות
 ביישי
 והסוד
 אני על
 כי הדבר
 לדבר
 ועל יד
 במדורה

שער השתיקה

לו השמענו בחסדך תוכן הדברים ותועלתם והיוקם :
 אמר להם ד' פנים הדברים מהם הדברים שתקוה תועלתם
 ותירא מאחריתם והריוה שבהם ההצלה . ומהם דברים
 לא תקוה תועלתם ולא תירא מנוקתם . אם תעזבם תקל
 משאם מעל גופך ולשוניך . ומהם דברים לא תקוה
 תועלתם ותירא מאחריתם זהו הנזק ומהם דברים תקוה
 תועלתם ותהיה בטוה מאחריתם . ואלה הדברים שאתה
 הייב בם לדבר והנה במל שלשת רבעי הדברים ואמר
 החכם כשתדבר המעט כי כפי שימעטו דברי האדם
 ימעטו מעיותיו : ואמר כשתדבר בלילה השפל קולך
 וכשתדבר ביום הבט סביבך קודם שתדב' ואמר תנה סודך
 בשדה ועצתך על ההרים כדי שתראה סביבך . ואמר
 מות האדם בכשלון לשונו . ולא מות בכשלון רגלו : כי
 בשלון לשונו יסיר ראשו וכשלון רגלו ירפה לזמן מועט :
 (תוכפת אמר אם הדבור בשקל כסף . השתק
 בכבר זהב . כל שתק צרי לכל נגע . עין
 השתק פרי השלום . אויל שותק חצי חכם . ואמר יפה
 אויל ששותק מחכם ורוב דברים . הר כבוד נמשל לרוב
 דברים

פירוש

בני אדם ואין משום לשון הרע ולזות שפתיים : תוכן הדברים ותועלתם
 והיוקם . כלומר הטוב והרע שיצא ממדות הדבור : ד' פנים הדברים .
 לד' פנים נחלקים חלקי דבורי בני אדם : שתקוה תועלתם . כמו הרכילות
 ולשון הרע וחטיפה שאהה סבור שיועילך . ותירא מאחריתם . שישמעו
 פך אוחס ב"א שדברת עליהם : ההצלה . הטוב לך שתליל עלמך מדברים
 כאלו : לא תקוה וכו' ולא תירא' . והם דברי חרושי עולם וספורי מלחמות
 וכדומה : לא תקוה וכו' ותירא וכו' . כגון דברי קטנות ומחלוקת :
 תקוה וכו' . וכו דברי תורה ומנות וחכמה : מעיותיו . שלא במהרה
 יענה . יסיר ראשו . לפעמים ע"י דבורו על הגדולים יסירו ראשו מעליו :

שער השתיקה כג

דבריי דבור בשכל כמלא בתבשיל • מה מלא רוב קשה בתבשיל וכתקונו יפה • כך הדבור לאיש שכל) ע"כ :

שער יתרון מעלת הדברים הנכונים על השתיקה • אמר החכם דבר אמת טוב

מהשתיקה • ואמר כי אנשים גנו לפני המלך הדברים • אמר חלילה • כי מי שיטיב לדבר יוכל לשתוק ולהשיב ואמר לא ימלאנו לבו לדבר אלא מופלג או מחליק: ואמר יש מלה שמשיבה נקמה :

(תוספת) ואמר מלה נכונה נופך ומשובצת זהב • טוב מלה כאבן ספיר • ולא תסולה בכתם אופיר) ע"כ :

שער המלך אמר החכם מי שהמלך תובעו • תצר עליו ארצו • יראי אלהים כפי מה שיאות והמלך לשמוע לו • והתנהגו עם בני אדם בטובה: ואמר המלך והתור' ב' אחי' לא יעמוד האחד מבלתי

פירוש

שער יתרון מעלת הדברים שלפעמים טובים זות' מהשתיק' • גנו לפני המלך הדברים • בסתם ושנחו השתיקה • חלילה • שיסה חמיד טוב לשתוק אף לחכמים • כי החכם שידע להטעים דבריו שיסיו בהשכל: יכול לשתוק • כשאין השעה נריכה לכך • מופלג • בחכמה • או מחליק • לשונו להטיב ולייפות דבריו • שמשיבה נקמה • שמזכך חמת אדם בדברים אליו דברי רז"ס :

שער המלך תובעו • על דבר שעשה ומבקש עלילות: תצר עליו ארצו • אף אם רחב מאוד כי לא יוכל להמלט מפניו: יראי אלקים • כלומר היו יראים מפני אלקים ואף לשמוע למצות המלך: המלך והתורה אשר על פיה ינהג בני מדינתו הם שני אחים • ושק

קס :
ועלתם
דברים
ס תקל
תקוה
תקוה
שאתה
ואמר
האדם
לד
ה סודך
ואמר
לו : כי
מועט:
השתק
ע • עין
מר יפה
ל לרוב
ותועלתם
דברים
הרכילות
שישמעו
מדברים
י מלחמות
חלוקת
ז במהרה
מעליו :